

JĖZAUS ĮVAIZDIS KRIKŠČIONYBĖJE IR ISLAME

REMIGIJUS OŽELIS

Klaipėdos universitetas

Anotacija

Straipsnyje pristatomas dviem 600 metų Lietuvoje gyvuojančioms religinėms tradicijoms (krikščionybei ir islamui) bendras asmuo – Jėzus. Pristatyti sampratos apie Jėzų panašumai ir skirtumai krikščionybėje ir islame. Atskleista, kad krikščioniškajai ir islamiškajai sampratoms būdinga tai, kad Jėzus yra prasidėjęs iš Šventosios Dvasios, gimęs iš Mer-gelės Marijos, gyvendamas žemėje darė stebuklus, vykdė žemėje pranašišką misiją, ižengė į dangų, grįš pasaulio pabaigoje. Tačiau islamas neigia, o krikščionybė pripažista tai, kad Jėzus kentėjo, buvo nukryžiuotas, mirė, trečią dieną prisikélé iš numirusiųjų, yra Dievo Sūnus, Viešpats, Švenčiausios Trejybės Asmuo.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Jėzus, įvaizdis, krikščionybė, islamas, Koranas, Šventasis Raštas.

Abstract

The article presents the person of Jesus who is common to two religious traditions – Christianity and Islam – both of which have existed in Lithuania for 600 years. It also states the similarities and differences of understanding Jesus in those religions. The study reveals that both in Christian and Islamic conceptions Jesus is conceived by the Holy Spirit, born of the Virgin Mary, performed miracles and conducted prophetic mission while living on Earth, ascended into heaven and will return at the end of the world. However, Islam denies while Christianity acknowledges that Jesus suffered and was crucified, died, rose on the third day, is the God's Son, the Lord, the Person of the Holy Trinity.

KEY WORDS: Jesus, image, Christianity, Islam, Koran, Bible.

Ivadas

Jau 600 metų kaip Lietuva yra krikščioniška šalis, čia puoselejama krikščioniškoji kultūra. 80% Lietuvos gyventojų save įvardija Katalikų Bažnyčios nariais. Bet nereikėtų pamiršti, kad islamas, viena didžiųjų monoteistinių pasaulio religijų, apie kurios išpažinėjus šiandien krikščionys girdi vis dažniau, Lietuvoje gyvuoja taip pat jau 600 metų ir pripažįstama viena iš devynių tradicinių religijų. Krikščionybė ir islamas inėja savo indėlį į Lietuvos kultūrinį gyvenimą. Abi religinės tradicijos turi panašumą: abiejose tikima vieną Dievą (arabų kalbos žodis *Allah* reiškia Dievas), kuris apreiškė savo valią Šventuosiuose Raštuose, laukiama pasaulio pabaigos, kai triumfuos Dievo teisingumas ir galia, Abraomas pripažįstamas kaip tikėjimo tėvas, tik dažnai nepastebėtas lieka tas pats abiem tradicijoms bendras asmuo – Jėzus iš Nazareto.

Šio straipsnio tikslas: lyginant pristatyti Jėzaus įvaizdį krikščionybėje ir islame. Musulmonų ir krikščionių polemika Jėzaus statuso klausimu – neišspręsta. Plėtojant religijų dialogą, geriausia, ką krikščionys ir musulmonai gali padaryti, tai pažinti abiejų religijų Jėzaus sampratas.

Tyrimo objektas: Jėzaus samprata krikščionybėje ir islame.

Užduiniai: aptarti Jėzaus sampratą krikščionybėje ir islame, įvardinti Jėzaus sampratos panašumus ir skirtumus šiais aspektais: 1) prasidėjimas iš Šventosios Dvasios; 2) gimimas iš Mergelės Marijos; 3) stebuklų darymas; 4) kenčiantis, nukryžiuotas; 5) prisikėlęs; 6) ižengės į dangų; 7) grįsiantis pasaulio pabaigoje; 8) Dievo Sūnus, Viešpats; 9) pranašas; 10) Švenčiausios Trejybės Asmuo.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros sisteminio tyrimo, lyginamosis analizės ir apibendrinimo.

Kadangi pagrindinis šaltinis apie Jėzų krikščionims yra Šventasis Raštas, o musulmonams – Koranas, pirmiausia tyime remiamasi šiais šventaisiais raštais, taip pat oficialiai Katalikų Bažnyčios dokumentais (Vatikano II Susirinkimo nutarimais, Katalikų Bažnyčios katekizmu) bei šių religijų ekspertais (T. Khalidi, K. L. Woodward, E. Račiumi).

1. Jėzus – prasidėjęs iš Šventosios Dvasios / Dievo

1.1. Krikščionybėje

„Jėzaus Kristaus gimimas buvo tokai. Jo motina Marija buvo susižadėjusi su Juozapu; dar nepradėjus jiems kartu gyventi, Šventosios Dvasios veikimu ji tapo nėščia“ (Mt 1, 18). Šventoji Dvasia siunčiama pašventinti Merge-

lės Marijos iščių ir dievišku būdu padaryti ją vaisingą, kad pradėtų amžinai Tėvo Sūnų, kuris iš jos gaus žmogiškąją prigimtį. Dieviškas atsakas į Marijos klausimą: „Kaip tai įvyks, jeigu aš nepažištu vyro?“ (Lk 1, 34) nurodė Dvasios galybę: „Šventojo Dvasia nužengs ant tavęs“ (Lk 1, 35; KBK 484–485).

Bažnyčia išpažista, kad Jėzus buvo pradėtas Mergelės Marijos iščiose vien Šventosios Dvasios galia, ir patvirtino kūnišką šio įvykio aspektą: Jėzus buvo pradėtas „iš Šventosios Dvasios, be vyro“ (DS 503; KBK 496). Krikščionys pripažista nepaprastą Jėzaus prasidėjimą iš Šventosios Dvasios.

1.2. Islame

Korane kalbama apie Dievo siustą būtybę Marijai pranešti, kad ji pagimdyd Jėzų. Marija paklaususi, kaip ir iš kur aš turėsiu sūnų, jei manęs nė vienas vyras niekada nelietė ir niekados aš nebuvau nedora. Tada Dievo pasiuntinys (angelas Gabrielius) pasakė, kad tai pasakė Viešpats, Visagalis Dievas, Jam tai yra lengva, ir Dievas padarys, kad Jėzus būtų ženklu ir palaima žmonėms. Taip Dievo nuspręsta (Koranas 19, 19–21).

Kitoje Korano vietoje rašoma, kad Marijai paklausus, kaip tai įvyks, jai buvo atsakyta, kad Dievas sukuria, ką Jis nori. Kada Jis ką nors nusprendžia, Jis tikтай pasako: „Bük“, ir tai atsiranda (Koranas 3, 47). Kaip Dievas sukūrė Adomą iš dulkių pasakė „Bük“, ir jis atsirado, taip ir Jėzus yra Dievo sukurtas Marijos iščiose (Koranas 3, 59).

Galima teigti, kad musulmonai tiki stebuklingu, antgamtiniu Jėzaus prasidėjimu Marijos iščiose. Tik Jėzus ir jo motina gimė nepaliesti šetono. Iš islamo pranašų tik Jėzus prasidėjo antgamtiniu būdu, net Mahometas turėjo būti nuskaistintas angelų prieš jam tampant pranašu.

2. Jėzus – gimęs iš Mergelės Marijos

2.1. Krikščionybėje

Krikščionys tiki, kad Marija, būdama mergelė, buvo susižadėjusi su Juozapu. „Jėzaus Kristaus gimimas buvo toksai. Jo motina Marija buvo susižadėjusi su Juozapu, dar nepradėjus jiems kartu gyventi, Šventosios Dvasios veikimu ji tapo nėščia“ (Mt 1, 18). Juozapui „negyvenus su ja kaip vyrai, ji pagimdė Sūnų, kurį jis pavadino Jézumi“ (Mt 1, 25).

Kad galėtų būti Išganytojo Motina, Marija „buvo Dievo aprūpinta tokio uždavinio vertomis dovanomis“ (LG 56). Angelas Gabrielius Apreiškimo metu ją sveikina kaip „malonėmis apdovanotąjā“ (Lk 1, 28). Iš tiesų, kad galėtų tikėdama laisvai pritarti jai apreikštam pašaukimui, ji turėjo būti kupina Dievo malonės.

Amžiams bėgant, Bažnyčia suvokė, kad Dievo „malonėmis apdovanotoji“ Marija buvo atpirkta nuo pat savo prasidejimo momento. Tai teigia Nekaltojo Prasidejimo dogma, Popiežiaus Pijaus IX paskelbta 1854 metais: Švenčiausioji Mergelė Marija nuo pirmos prasidejimo akimirkos ypatinga Visagilio Dievo malone ir privilegija dėl žmonijos Atpirkėjo Jėzaus Kristaus nuopelnų buvo apsaugota nuo gimtosios nuodėmės ir nė kiek jos nesutepta (DS 2803; KBK 490–491). Gilindama savo tikėjimą mergaitiška Marijos motinyste, Bažnyčia ėmė išpažinti, kad Marija visuomet liko tikra Mergelė (DS 427; KBK 499), net ir pagimdžiusi žmogumi tapusį Dievo Sūnų. Jėzaus gimimas Jo Motinos „mergaitiškos nekaltybės ne tik nepažeidė, bet dar pašventino“ (LG 57; KBK 499).

Krikšcionys gerbia Mariją, iš kurios gimė Jėzus Kristus, antrasis Švenčiausios Trejybės asmuo, ir pripažįsta Mariją Mergele.

2.2. Islame

Korane rašoma, kad Marijai pasitraukus nuo savo artimųjų į vietą rytuose, atsitvėrus uždanga nuo artimųjų, Dievas jai atsiuntė Dvasią – angelą Gabrielių. Apsireiškė jis jai žmogumi, kupinas pagarbos jai. Gabrielius pasakė: Iš tiesų, aš – tavo Viešpaties, Gailestingojo Dievo, pasiuntinys, kad praneščiau tau apie dovanojamą sūnų teisingą tau. Marija pasakė: Iš tiesų, kaip ir iš kur aš turėsiu sūnų, jei manęs nė vienas vyras niekada nelietė ir niekados aš nebuvau nedora (Koranas 19, 16–21).

Galima teigti, kad Jėzaus prasidejimo aplinkybės Korane iš esmės panašios į Naujojo Testamento. Angelas Marijai apreiškia Dievo jai suteiktą malonę, kad ji pradės ir pagimdys sūnų, kurį pavadins Jėzumi. Tačiau, remiantis Koranu, Marija gimdo kitomis aplinkybėmis, nei parašyta Šventajame Rašte: viena, prie nudžiūvusios palmės. „Gimdymo skausmai ją apémė prie palmės kamieno ir ji pasakė: „O, kad aš būčiau numirusi iki to ir būčiau visų užmiršta!“ Ir kūdikis atsiliepė jai: „Neliūdėk: tavo Viešpats padarė po tavo kojomis upeli; palenk prie savęs palmę, ir ji tau numes šviežių datuliu, tad valgyk ir gerk, ir atvésink savo akis, o jei pamatytumei žmogų, sakyk: „Iš tiesų aš daiviau Maloningajam tylėjimo ižadus ir šiandien nekalbésiu su jokiu žmogumi“. Tada ji nunešė kūdikį pas savuosius“ (Koranas 3, 17–20).

George'o Washingtono universiteto Islamo studijų profesorius Seyyedas Hoseinas Nasras pastebėjo, kad yra nemažai krikšcionii, kurie neigia Jėzaus gimimą iš nekaltos mergelės, tuo tarpu ši istorija yra aprašyta musulmonų Korane, kur tvirtinama, kad ji teisinga. „Tai labai keista situacija: musulmonai gina stebuklingą Jėzaus gimimą, o vakariečiai ji neigia“, – sako S. H. Nasras (Woodward, 2000).

Musulmonai tiki, kad Marija buvo skaisti mergelė, kuri stebuklingai pagimdė Jézų (The Islamic and Christian views of Jesus: a comparison, 2007). Marija laikoma pačia skaisčiausia moterimi visame sutvertajame pasaulyje per visą istoriją. Korane minimas tik vienas moters vardas – Marija. „O Marija, Dievas išrinko tave Jézaus motina. Padarė tave skaisčia ir išrinko iš visų pasaulylio moterų“ (Koranas 3, 42).

3. Jézus – stebuklingų darbų darytojas

3.1. Krikščionybėje

Jézus, skelbdamas Dievo karalystę, savo žodžius palydi daugeliu „galingų darbų, stebuklų ir ženklų“ (Apd 2, 22), kurie rodo, kad Dievo karalystė yra Jame ir kad Jis yra skelbtasis Mesijas (Lk 7, 18–23). Jézaus daryti stebuklai rodo, kad Jি „yra siuntęs Tėvas“ (Jn 5, 36). Jie ragina Juo tikėti (Jn 10, 25). Tiems, kurie tikėdami kreipiasi į Jি, Jis duoda, ko prašomas (Mk 10, 52). Tad stebuklai tvirtina tikejimą tuo, kuris daro savo Tėvo darbus, jie patvirtina, kad Jis yra Dievo Sūnus (Jn 10, 31–38; KBK 547–548). Žmonės stebėjosi, matydami nebylius kalbant, luošius pasveikstant, raišius tiesiai vaikščiojant ir akluosius regint. Ir garbino žmonės Izraelio Dievą (Mt 15, 31).

Kai kurių žmonių išlaisvinimas iš žemiško blogio – bado (Jn 6, 5–15), neteisybės (Lk 19, 8), ligų ir mirties (Mt 11, 5) – yra Jézaus mesijiniai ženkli; bet Jis atejo ne tam, kad sunaikintų visą žemišką blogį (Jn 18, 36), o kad išlaisvintų žmones iš dar sunkesnés vergovės – nuodémės (Jn 8, 34–36), kuri truko jiems vykdyti savo pašaukimą būti Dievo vaikais ir yra jų viso žmogiško vergavimo priežastis. Jézaus egzorcizmai išlaisvina žmones iš demonų valdžios (Lk 8, 26–39; KBK 549–550). Jis nebuvo stebukladarys ar burtininkas, darės neįprastus dalykus akims dumti ar siekdamas pripažinimo. Jo stebuklai rodė Tėvo gailestingumą visiems kenčiantiems ir stokojantiems (plg. Mt 15, 32).

Jézaus stebuklai atskleidė jo dievišką galią. Taigi krikščionys tiki Jézų darius stebuklus, nes jis buvo Dievo Sūnus, įsikūnijęs Dievas.

3.2. Islame

Islame tikima, kad Jézus darė stebuklingus darbus nuo gimimo. Jis stebuklingai kalbėjo dar būdamas lopšyje (The Islamic and Christian views of Jesus: a comparison, 2007). Štai atejo Marija nešdama vaiką – Jézų pas savo tautą. Jie pasakė: „O Marija! Iš tiesų tu padarei neįtikėtiną dalyką. Tavo tėvas nebuvo negarbingu žmogumi ir tavo motina nebuvo pasileidėle!“ Tada ji parodė į Jি. Jie pasakė: „Kaip mes pasikalbėsime su vaiku lopšyje.“ Kūdikis Jézus pasakė: „Iš tiesų! Aš Dievo tarnas. Jis davė man knygą ir padarė mane

pranašu“ (Koranas 19, 29–30). Kačtik gimusio kūdikio kalbėjimas – vienas didžiausių islame Jézui priskiriamų stebuklų.

Ir toliau Korane Jézus vaizduojamas kaip darantis stebuklingus darbus: stebuklingai išgydo akluosius, raupsuotuosius ir prikelia mirusiuosius. Taigi pasirodo kaip Mesijas. Musulmonai neturi melstis ir prašyti malonių iš nieko kito – tik iš Dievo. Vis dėlto religinių apeigų metu daugelis meldžia malonių iš Jézaus arba Marijos (Woodward, 2000).

Jézui priskiriamas stebuklas yra ir nulidptyo molinio paukščio atgijimas Jézui į jį papūtus. „Aš atėjau pas jus su ženklu iš jūsų Viešpaties: aš padarysiu jums iš paprasčiausio molio paukščio skulptūrą ir ikvēpsiu į ją gyvybę, ir skulptūra taps paukščiu pagal Dievo valią. Ir aš išgydysiu aklus ir raupsuotuosius, ir prikelius numirusiuosius pagal Dievo valią“ (Koranas 3, 49).

Nei Koranas, nei formalios islamo tradicijos didžiajam islamo pranašui Mahometui nepriskiria jokių stebuklų darymo. Korane tvirtinama, kad tik Jézus darė stebuklus. Taigi musulmonai tiki, kad Jézus nuo gimimo darė stebuklingus darbus: kalbėjo lopšyje, stebuklingai gydė sergančiuosius, prikélé mirusiuosius.

4. Jézus – kenčiantysis, prikaltasis prie kryžiaus

4.1. Krikščionybėje

Sutikęs pakrikštyti Jézų drauge su nusidėjeliais (Lk 3, 21), Jonas Krikštytojas Jame išvydo ir kitiams parodė Dievo Avinėlį, kuris naikina pasaulio nuodémę (Jn 1, 29). Tuo jis pareiškė, kad Jézus yra ir kenčiantis Dievo Tarناس, kuris, burnos nepravėrės, leidžiasi vedamas pjauti (Jer 11, 19) ir ant savo pečių neša daugelio nuodémę (Iz 53, 12), ir velykinis Avinėlis, Izraelio atpirkimo simbolis nuo pirmųjų Velykų (Jn 19, 36; KBK 608).

Jézus parodė žmonėms savo meilę iki galio (Jn 13, 1), nes „nėra didesnės meilės, kaip gyvybę už draugus atiduoti“ (Jn 15, 13). Taip kančioje ir mirtyste Jo žmogystė tapo laisvu ir tobulu Jo dieviškosios, žmonių išganymo trokštančios meilės įrankiu (Žyd 2, 10.17–18). Jis iš tikrujų laisvai sutiko kentęti ir mirti iš meilės savo Tėvui ir žmonėms, kuriuos Tėvas nori išgelbėti: „Niekas neatima jos [gyvybės] iš manęs, bet aš pats ją laisvai atiduodu“ (Jn 10, 18). Dievo Sūnus absoliučiai laisvas éjo į mirtį (Mt 26, 53; KBK 609).

Jézaus reali kančia ir reali mirtis ant kryžiaus – tai paties Dievo Tėvo dovana: Tėvas atiduoda savo Sūnų, kad mus sutaiküntų su savimi (1Jn 4, 10). Drauge tai yra auka žmogumi tapusio Dievo Sūnaus, kuris laisva valia ir iš meilės (Jn 15, 13) paaukoja savo gyvybę (Jn 10, 17–18) Tėvui per Šventąją Dvasią (Žyd 9, 14), kad išpirktų mūsų neklusnumą (KBK 614).

„Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai“ (1 Kor 15, 3). Tad iš meilės paklusęs Tėvui „iki kryžiaus mirties“ (Fil 2, 8), Jézus įvykdė atsiteisimo misiją (Iz 53, 10), kaip kenčiantis Dievo Tarnas, kuris nuteisino daugelį ir prisiemė jų bausmę už kaltes (Rom 5, 19; KBK 623). Todėl mes, „jeigu esame mirę su Kristumi, tikime ir gyvensią su Juo. Mes žinome, kad, prisikėlęs iš numirusių, Kristus daugiau nebemiršta; mirtis Jam nebeturi galios“ (Rom 6, 8–9). Taigi krikščionys tiki, kad Jézus realiai kentėjo, tikrai buvo nukryžiuotas ir tikrai mirė ant kryžiaus už žmones.

4.2. Islame

Islamas teigia, kad Jézus nebuvo nukryžiuotas, kaip skelbia krikščionys, o buvo išgelbtas nuo savo priešų. Kenčiančio tarno idėja svetima islamui. Remiantis Koranu, Jézus nebuvo paliktas žydų patyčioms, jie tik patys taip įsivaizdavo. Dievas išgelbėjo Jézų pasiimdamas Jį pas save. Korane sakoma: „Jie jo nenudūrė, jie jo nenukryžiavo, jų rankose tebuvo jo atvaizdas“ (Koranas 4, 156).

Jézus nebuvo nukryžiuotas, nors pati nukryžiavimo scena nepaneigiamā. Dievas tiesiog pergudravo besikėsinančius į Jézų. „Kai kurie sako: „Iš tiesu, mes nužudēme Jézų, Marijos sūnų, Dievo pranašą. Dievas pasakė: „Jie neužmušė Jézaus ir nenukryžiavo, jiems taip pasirodė“ (Koranas 4, 157).

„Dievas neleistų nužudyti savo pranašo, – sako Manchesterio (Anglija) tarptautinės konsultacijos religijos, mokslo ir kultūros klausimais direktorius Martins Palmeris. – Jeigu Jézus būtų nukryžiuotas, tai reikštų, kad Dievas išsižadėjo savo pranašo“ (Woodward, 2000). Taigi musulmonai nepripažista, kad Jézus buvo realiai nukryžiuotas ir miręs.

5. Jézus – prisikėlusysis

5.1. Krikščionybėje

Jézaus Prisikėlimo tiesa yra mūsų tikejimo Kristumi viršünė; ši tiesa, pirmosios krikščionių bendruomenės įtikėta ir išgyventa, Tradicijos perduota kaip pagrindinė, pagrista Naujojo Testamento dokumentais, drauge su Kryžiumi skelbiama kaip esminė Velykų paslapties dalis. Kristaus prisikėlimo slėpinys yra realus įvykis, kaip liudija Naujasis Testamentas, jis turėjo istoriškai konstatuotų apraiškų. Apaštalas Paulius rašo: „Pirmiausia aš jums perdaviau, ką esu gavęs, būtent: Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai; Jis buvo palaidotas ir buvo prikeltas trečiąjų dieną, kaip skelbė Raštai; Jis pasirodė Kefui, paskui Dvylikai“ (1 Kor 15, 3–5). Neįmanoma Kristaus prisikėlimo perkelti už fizinės tikrovės ribų ir nepripažinti kaip istorinio įvykio. Prisikėlusio Jézaus ryšys su mokiniais yra tiesioginis, jie gali Jį paliesti

(Jn 20, 27), drauge su Juo valgyti (Lk 24, 30). Taip Jėzus ragina mokinius įsitikinti, kad Jis nėra dvasia (Lk 24, 39), o svarbiausia, kad prisikėlęs kūnas, kuris jiems matomas, yra tas pats, kuris buvo kankintas ir nukryžiuotas, nes tame tebéra kančios žymių (Lk 24, 40; KBK 638–645).

Šventasis Raštas kalba apie Jėzaus prisikėlimą: „Prisikėlęs anksti ryta, pirmają savaitės dieną, Jėzus pirmiausia pasirodė Marijai Magdalietei, iš kurios buvo išvaręs septynis demonus. Ši nuėjusi pranešė Jo bičiuliams, kurie gedėjo ir verkė. Tie, išgirdę, kad Jis gyvas ir kad jis pati Jį mačiusi, netikėjo. Paskui Jėzus pasirodė dviejų iš jų kelyje į kaimą, tačiau kitokiu pavidalu. Ir štie sugrįžę paskelbė visiems kitiems, bet ir jais anie netikėjo. Galop pasirodė visiems Vienuoliukai, kai jie sėdėjo už stalo; priekaištavo jiems už netikėjimą ir širdies kietumą, kad netikėjo tais, kurie buvo matę Jį prisikėlusį“ (Mk 16, 9–14; žr. Lk 24, 36–42; Mt 29, 9–10).

Taigi krikščionys tiki, kad Jėzus trečią dieną po mirties prisikėlė iš numirusių.

5.1. Islame

Kadangi islamas neigia realiai Jėzų buvus nukryžiuotą ir mirusį, todėl nieko nekalba ir apie prisikėlimą. Jėzaus mirtis buvo tik regimybė, iliuzija, nes Dievas jį gyvą pasiėmė pas save (Koranas 4, 157).

6. Jėzus – įžengusysis į dangų

6.1. Krikščionybėje

„Baigęs jiems kalbę, Viešpats Jėzus buvo paimtas į dangų ir atsisėdo Dievo dešinėje“ (Mk 16, 19). Per keturiadesimt dienų po prisikėlimo, kai Jis su savo mokiniais bendrai valgė ir gérė (Apd 10, 41), aiškino jiems apie Dievo karalystę (Apd 1, 3), Jo garbę dar dengę paprasta žmogaus išvaizda (Mk 16, 12). Paskutinis Jėzaus pasiodymas baigësi galutiniu Jėzaus, kaip žmogaus, įžengimu į dieviškąją garbę; tai simbolizavo debesis (Apd 1, 9) ir dangus (Apd Lk 24, 51), kuriam Jis dabar sėdi Dievo dešinėje (Mk 16, 19; KBK 659).

Tik tas, kuris išejo iš Tėvo, gali grižti pas Tėvą, būtent Kristus (Jn 16, 28). „Niekas nėra pakilęs į dangų, kaip tik Žmogaus Sūnus, kuris nužengė iš dangaus“ (Jn 3, 13). Dabar Kristus sėdi Tėvo dešinėje. Tėvo dešinė mums reiškia dievišką garbę ir šlovę, kurios apsuertas yra Dievo Sūnus, nuo amžių esas Dievas ir vienos prigimties su Tėvu, nes Jis įsikūnijo ir Jo kūnas drauge buvo išaukštintas, tai Jis ir su kūnu sėdi Tėvo dešinėje (KBK 661, 663).

Jėzaus Kristaus Žengimas į dangų ženklina galutinį Jėzaus, kaip žmogaus, įėjimą į dangiškasias Dievo valdas, iš kurių Jis sugrįš (Apd 1, 11), bet kurios

iki tol slėps Jį nuo žmonių akių (Kol 3, 3). Taigi krikščionybėje išpažištama, kad Jėzus keturiasdešimtą dieną po prisikėlimo įžengė į dangų.

6.2. Islame

Nors Mahometas yra žymiausias pranašas, vis dėlto jis turi mirti. Bet Jėzus nemiršta ir neprisikelia. Musulmonai tiki, kad Jėzus paprašė Dievo išgelbėti Jį nuo nukryžiavimo. Dievas išklausė Jo maldą ir paémė Jį tiesiai į dangų. „Dievas Jį pasiėmė pas save. Dievas yra visagalis“ (Koran 4, 157). „Daug vakariečių taip pat netiki, kad Jėzus įžengė į dangų. Musulmonai tikiai“, – sako S. H. Nasras (Woodward, 2000).

Taigi nors islamo ir krikščionybės teiginiai nesutampa įžengimo į dangų laiko aspektu, ir vieni, ir kiti tiki, kad paémimo į dangų metu Jėzus nebuvu miręs. Remiantis Naujuoju Testamentu, Jėzus buvo nukryžiuotas ir prieš įžengdamas į dangų nugalejo mirtį. Korane teigiamas, kad Dievas Jį gyvą paémė į dangų (Kristaus keliai, 2001).

7. Jėzus – grįžtantysis pasaulio pabaigoje

7.1. Krikščionybėje

Jėzui įžengus į dangų, artinasi garbingasis Jo atėjimas (Apr 22, 20), nors ir ne mūsų reikalas „žinoti laiką ir metą, kuriuos Tėvas nustatė savo galia“ (Apd 1, 7; KBK 673). Kristaus karalystė, sudabartinta Jo Bažnyčioje, dar turi būti galutinai atbaigtą Jėzaus atėjimu į žemę „su didžia galybe ir garbe“ (Lk 21, 27). Karalystę dar puola piktosios jėgos (2 Tes 2, 7), nors jos jau yra iš esmės nugalėtos Kristaus Velykų (KBK 671).

Krikščionys tiki, kad Teismo dieną, pasaulio pabaigoje, Jėzus Kristus garbingai ateis ir gėris galutinai triumfuos prieš blogį.

7.2. Islame

Dievas Jėzų pasiėmęs ne visam laikui – jis grįš žemén pasaulio pabaigoje ir pats bus pasaulio pabaigos ženklas (Koran 43, 61). Vienoje seniausių ir žymiausių pasaulio mečečių – Damasko Umajadų mečetėje yra Jėzaus minaretas, per kurį remiantis islamo tradicija, Jėzus antrą kartą ateis į žemę pasaulio pabaigos išvakarėse. Apie antrajį Jėzaus atėjimą Mahometas yra sakęs, kad Marijos sūnus neilgai trukus nusileis tarp jūsų kaip teisingas valdovas ir sulaužys kryžius bei išskers kiaules, pakvies visus žmones į islamą (Muhammad Saalih al-Munajjid, 2007).

Musulmonai tiki, kad priartėjus pasaulio pabaigai Jėzus nužengs nugalėti Antikristo ir ištaisyti klaidų Raštuose. Jo atėjimas įrodis, kad nukryžiavimas buvo tik mitas, ir Jis galiausiai mirs natūralia mirtimi. „Jėzus grįš kaip mu-

sulmonas, – sako S. H. Nasras, – tuo požiūriu, kad jis suvienys visus tikinčiuosius per nuolankumą vienam Dievui“ (Woodward, 2000).

Taigi musulmonai gerbia Jėzų, laukdami Jo antrą kartą ateinant. Jėzus grįš į žemę Paskutiniojo teismo dieną tam, kad sunaikintų apsišaukėli Mesiją ir sugrąžintų žmonėms ramybę, teisingumą.

8. Jėzus – Dievo Sūnus, Viešpats

8.1. Krikščionybėje

Apaštalų Tikėjimo išpažinime Jėzaus – antrojo Trejybės Asmens – giminės nusakomas žodžiai: „Tikiu Jėzų Kristą, vienatinį Jo Sūnų“, Nikėjos-Konstantinopolio *Credo*: „Tikiu Sūnų Jėzų Kristą, vienatinį, gimusį iš Tėvo“ (DS 125). Šventajame Rašte kalbama apie tikrą sūnystę. Sūnus vadinamas „viengimiu Sūnumi“, „tikruoju Sūnumi“ (Jn 1, 18; 3, 16).

Krikščionybėje Jėzus Kristus yra tikras Dievas ir tikras žmogus savo dieviškojo asmens vienybėje. Jis yra vienatinis Tėvo Sūnus ir pats Dievas. Jis – Atpirkėjas, savo gyvybę atidavęs kaip išpirkų už daugelį.

Apaštalas Petras išpažino, kad Jėzus yra „Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus“ (Mt 16, 16), o Jėzus iškilmingai atsakė: „Ne kūnas ir kraujas tai tau apreiškė, bet mano Tėvas, kuris yra danguje“ (Mt 16, 17). Taip pat sako ir Paulius, kalbėdamas apie savo atsivertimą Damasko kelyje: „Kai tas, kuris mane pasirinko dar esantį išciose ir pašaukė savo malone, panorėjo apreikštį manyje savo Sūnų, kad paskelbčiau Evangeliją pagonims...“ (Gal 1, 15–16). „Saulius bėregint émė skelbtini sinagogose, kad Jėzus yra Dievo Sūnus“ (Apd 9, 20; KBK 442).

Apaštalas Petras galėjo pripažinti transcendentinį Jėzaus, Mesijo, dieviškosios sūnystės pobūdį, nes aiškiai tai girdėjo iš paties Jėzaus. Prieš tribunolą į kaltintojų klausimą: „Tai Tu esি Dievo Sūnus?“, Jėzus atsakė: „Taip yra, kaip sakote: Aš Esu!“ (Lk 22, 70).

Jėzaus Krikšto ir Atsimainymo momentais Evangelijos perduoda Tėvo žodžius, kuriais Jėzus vadinas Jo „mylimuoju Sūnumi“ (Mt 3, 17). Jėzus pats save vadina Viengimiu Dievo Sūnumi (Jn 3, 16) ir tuo titulu patvirtina savo amžinąjį buvimą (Jn 10, 36; KBK 443–444).

Dievo Sūnaus vardas reiškia vienintelį tokį ir amžiną Jėzaus Kristaus santykį su Dievu, savo Tėvu: Jis yra viengimis Tėvo Sūnus (Jn 1, 14) ir pats yra Dievas (Jn 1, 1). Kad būtum krikščionis, privalai tikėti, kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus (Apd 8, 37). Išpažinti Jėzų ar Jo šauktis kaip Viešpaties reiškia tikėti Jo dievyste. „Né vienas negali ištarti: „Jėzus yra Viešpats“, jei Šventoji Dvasia nepaskatina“ (1 Kor 12, 3; KBK 454–455).

Taigi krikščionys tiki, kad Jėzus yra Dievo Sūnus, Viešpats.

8.2. Islame

Nors musulmonai niekada nevadina jo tiesiog Jėzumi, bet visada priduria frazę: „Tegul bus jam ramybė“, Korane pabrėžiamą: „Netinka Visagaliui ir Garbingajam Dievui paimti sau sūnų ir niekada Jis jo neémė. Šlovė ir Garbė Jam Vienam Dievui Šlovingam“ (Koranas 19, 34–35). Kad Jėzus musulmonų negali būti garbinamas kaip Dievas Korane konstatuojama dar bent keliose vietose (Koranas 5, 17; 5, 72; 9, 30). „Sakyk, Jis – Dievas vienintelis, Dievas – amžinas, negimdaš ir negimės, ir néra nieko i Jį panašaus“ (Koranas 112, 1–4). Musulmonai pabrėžia, kad kūdikis Jėzus lopšyje pasiskelbia esas Dievo pranašas, o ne Dievo Sūnus, nes Dievas yra „aukščiau už sūnaus turėjimą“ (Woodward, 2000).

Nors Jėzaus gyvenimas ir veikla musulmonų tikėjime apipinti mitais bei legendomis, kurios praktiškai pripažsta Jį Dievu, joks musulmonas negalėtų sau leisti pripažinti Jėzaus Dievu, nes toks pripažinimas būtų tolygus atsimetimui nuo islamo, kas baustina mirtimi. Todėl Jėzui islamo teikiama pagerba, be abejo, yra ribota. Galima teigti, kad musulmonai netiki ir neišpažista, kad Jėzus yra Dievo Sūnus, Viešpats.

9. Jėzus – pranašas

9.1. Krikščionybėje

Jėzus, matydamas tévynainių užvertas širdis, išsako Jo atmetimo priežastis, primindamas: „Pranašas negerbiamas savo téviškėje“ (Jn 4, 43). Pranašas ir Jo žinia visada yra nepatogūs. Jėzus skelbė gerąj Dievo karalystės naujinę – vykdė pranašišką funkciją. Samarietė moteris išpažino: „Aš matau, Viešpatie, jog esi pranašas“ (Jn 4, 19).

Jėzus vykdė kunigo, pranašo ir karaliaus tarnystę, nes Tėvas Jį patepė Šventaja Dvasia ir padarė Jį „Kunigu, Pranašu ir Karaliumi“ (Familiaris Consortio, 50; KBK 783, 873). Krikščionys tiki, kad Jėzus buvo Dievo pasiuntinys, vykdė pranašišką funkciją, buvo pranašų pranašas, bet ne tik, jis – Viešpats, Dievas.

9.2. Islame

Dievas siuntė žmonėms pranašus, kad atskleistų dvasinių Istatymą, pagal kurį turėtų gyventi žmonija. Jėzus vienas ju, siūstas žydams, kad primintų Mozės liudijimus ir pagilintų Toros suvokimą. Jis iš Toros neišbraukė nė vienos raidės, nors ištraukė naujų nurodymų: „Būk tobulas, kaip tobulas yra dangiškasis Tėvas“ (Jėzus Kristus musulmonams, 2007). Jėzus islamo gerbiamas kaip žmonėms skleidęs Dievo žodį, todėl neretai jis ir pats vadinamas

Dievo žodžiu (Koranas 4, 171). Jézaus skleistasis žodis, remiantis Koranu, buvo Evangelija (Koranas 5, 46; Račius, 1999).

Islame Jézus, kaip ir Adomas, Mozė, Abraomas bei kiti Senojo Testamento patriarchai ir pranašai, laikomas musulmonu. Pranašas Mahometas laikomas paskutiniuoju pranašu, „pranašų antspaudu“. Pranašų hierarchijoje Jézus yra didis pranašas, bet pagal svarbą rikiuojasi po Mahometo.

Koranas kalba, kad Jézus lopšyje pasiskelbė esąs pranašas. „Iš tiesų aš esu Dievo tarnas, Jis davė man Raštus ir padarė mane pranašu, ir palaimino mane, kad ir kur aš būčiau, ir įsaké man melstis ir dalyti malones, kol gyvensiu, ir būti maloniam savo gimdytojui, ir nepadarė manęs despotu“ (Koranas 19, 30).

Musulmonai tiki, kad Jézus buvo Dievo pranašas. Tikėjimas, kad Jézus buvo Dievo pranašas, pasiuntinys, yra vienas pagrindinių tikėjimo teiginių islame. Žmogus, kuris netiki Jézų buvus pranašu, negali būti laikomas musulmonu.

10. Jézus – Švenčiausiosios Trejybės antrasis Asmuo

10.1. Krikščionybėje

Švenčiausios Trejybės doktrina yra viena pagrindinių krikščionybės tikėjimo tiesų. Švenčiausiosios Trejybės dogma teigia, kad Dievas – tai trys asmenys, skirtinti, bet iš esmės Dievas yra realiai vienas ir tas pats. Asmenų skirtingumas priklauso tik nuo kilmės: Sūnus kyla iš Tėvo, Šventoji Dvasia – iš Tėvo ir Sūnaus kvėpimo (DS 800). Laterano IV susirinkimas (1215 m.) šiai žodžiai apibendrino krikščionių tikėjimą Švenčiausiaja Trejybe: „Tvirtai tikime ir išpažystame, kad yra vienas ir vienatinis, tikras Dievas: Tėvas ir Sūnus, ir Šventoji Dvasia“ (DS 803).

Dievas yra Triasmenis: Tėvas, Sūnus, Šventoji Dvasia. Sūnus kyla iš Tėvo, yra amžinai gimstantis iš Tėvo, todėl Jézus Kristus yra antrasis Švenčiausiosios Trejybės Asmuo. Švenčiausiosios Trejybės paslaptis yra svarbiausias krikščionių tikėjimo ir gyvenimo slėpinys. Tai visų kitų tikėjimo paslapčių šaltinis, jas visas nušviečianti šviesa (KBK 234). Krikščionybėje Jézus yra antrasis Švenčiausiosios Trejybės Asmuo.

10.2. Islame

Kaip Jézaus nepripažista Dievo Sūnumi, taip ir Trejybės doktrinos islamas nepripažista. „Nesakyk: „Trys“. Liaukis. Tai geriau tau. Dievas yra Vienintelis, Vienas Dievas“ (Koranas 4, 171).

Taigi musulmonai nepripažista Švenčiausiosios Trejybės.

Išvados

Žmogaus išganymo klausimas rūpi tiek krikščionybei, tiek ir islamui. Vesdamos tikinčiuosius į išganymą, siūlydamos savitus išsigelbėjimo variantus, abi šios religijos pripažista Jėzaus asmenį. Šių dviejų religijų Jėzaus samprata kai kuriais aspektais panaši, o kai kur – radikaliai skiriasi.

Jėzus	Krikščionybėje	Islame
⇒ prasidėjęs iš Šventosios Dvasios / Dievo	Taip	Taip
⇒ gimęs iš Mergelės Marijos	Taip	Taip
⇒ stebuklingu darbu darytojas	Taip	Taip
⇒ kenčiantysis, prikaltasis prie kryžiaus	Taip	Ne
⇒ prisikėlusysis	Taip	Ne
⇒ įžengusysis į dangų	Taip	Taip
⇒ grįžtantysis pasaulio pabaigoje	Taip	Taip
⇒ Dievo Sūnus, Viešpats	Taip	Ne
⇒ pranašas	Taip / Ne	Taip
⇒ Švenčiausiosios Trejybės antrasis Asmuo	Taip	Ne

Kančia, kryžius ir mirtis yra tai, kas skiria krikščionybės Jėzų Kristų nuo islamiškosios Jėzaus sampratos. Islame nėra vietos Jėzui, kuris patiria sunkią mirtingos egzistencijos naštą, todėl nėra priežasties tikėti juo kaip Dievo Sūnumi, kurį Tėvas prikelia iš mirusiuju.

Nors Korane Jėzui skiriama daugiau epitetų nei bet kuriam kitam asmeniui (Jis yra ženklas, padėka, liudijimas, iškilusis, palaimintasis, esas artimas [Dievui], dorasis, pavyzdys, vadinas ir tirkiniu vardu Jėzus (24 kartus), tituluojamas Mesiju (11 kartų), vadinas Marijos sūnumi, Pasiuntiniu, Pranašu, Tarnu, Žodžiu ir Dievo dvasia), islamui Jėzus téra tik pranašas, o krikščionybėje Jėzus unikalus tuo, kad yra vienatinis Dievo Sūnus, iškūnijęs Dievas, „paslaptis nuostabios vienybės, kuri sujungia dieviškąją ir žmogiškąją prigimtis viename Dievo Žodžio asmenyje“ (KBK, 483).

Gauta 2007 02 10
Pasirašyta spaudai 2007 09 10

Spausdinti rekomendavo: doc. dr. A. Širinskienė,
dr. R. Vėlavičius

Literatūra

- Bažnyčios santykų su nekrikščioniu religijomis deklaracija „Nostra aetate“. (2001). *Vatikano II Susirinkimo nutarimai*. Vilnius: Aidai.
- Denzinger-Schönmetzer. (1976). *Enchiridion Symbolorum Definitionum et Declarationum de rebus fidei et morum*. Barselona: Herder.
- Dogminė konstitucija apie Bažnyčią „Lumen gentium“. (2001). *Vatikano II Susirinkimo nutarimai*. Vilnius: Aidai.
- Jėzus Kristus musulmonams*. Prieiga internete:
<http://www.spauda.lt/mitai/islamas/jchrist.htm> [žr. 2007-02-19].
- Jonas Paulius II. (1994). *Apaštališkoji Adhortacija „Familiaris Consortio“*. Vilnius: „Lumen“ fondo leidykla.
- Katalikų Bažnyčios katekizmas. (1996). Kaunas: Tarpdiecezinė katechetikos komisijos leidykla.
- Khalidi, T. (2003). Jesus through Muslim eyes. *Religion & Ethics*. September 2. Prieiga internete: <http://www.bbc.co.uk/religion/religions/islam/beliefs/isa.shtml> [žr. 2007-01-14].
- Kristaus keliai. (2001). Prieiga internete: www.ways-of-christ.com/print/lt.pdf [žr. 2007-01-22].
- Munajjid al M. S. (2007). *The true nature of the enmity between the Muslims and the Jews*. Prieiga internete: www.islam-qa.com [žr. 2007-03-02].
- Račius, E. (1999). Jėzaus paveikslas islame. *Prizmė* 2. Prieiga internete: <http://www.prizme.liolt.org/straipsniai/search.php?action=view&id=191&go=1&typ=1> [žr. 1999-12-19].
- Šv. Koranas. Prieiga internete: <http://www.islamas.lt/svkoranas.php> [žr. 2007-02-19].
- Šventasis Raštas. (1998). Vilnius: Katalikų pasaulis.
- The Islamic and Christian views of Jesus: a comparison*. Prieiga internete: <http://www.soundvision.com/Info/Jesus/inIslam.asp> [žr. 2007-02-19].
- The Koran*. Prieiga internete: <http://www.hti.umich.edu/k/koran/> [žr. 2007-02-27].
- Valuckas, T. (2004). Panašūs ir skirtinės. *Katalikų pasaulis* 1.
- Woodward, K. L. (2000). The Other Jesus. *Newsweek*. March 27. Prieiga internete: <http://www.rickross.com/reference/messianic/messianic5.html> [žr. 2007-01-14].

THE IMAGE OF JESUS IN CHRISTIANITY AND ISLAM

Remigijus Oželis

Summary

Both Christianity and Islam have existed in Lithuania for 600 years. Both these religious traditions have some things in common: they both believe in one God, who revealed his will in the Holy Scriptures; both of them wait for the end of the world when God's justice and might will triumph; Abram is acknowledged as the father of the faith; however, the person of Jesus from Nazareth who is common to both traditions frequently remains unnoticed.

The aim of this article is to present the image of Jesus in Christianity and Islam by using comparison. In pursuit of inter-religious dialogue the best thing to do for both Christians and Muslims is to acquaint themselves with each other's conception of Jesus. Therefore, the object of the research is conception of Jesus in Christianity and Islam.

The tasks are to discuss the understanding of Jesus in Christianity and Islam and to state similarities and differences of this conception in the following aspects: 1) conception by the Holy Spirit, 2) being born of the Virgin Mary, 3) performance of miracles, 4) suffering and crucifixion, 5) resurrection, 6) ascending into Heaven, 7) coming back at the end of the world, 8) the Son of God, the Lord, 9) the prophet, and 10) the Person of the Holy Trinity.

The methods of the study include systematic research, comparative analysis and generalisation of the scientific literature. Since the major source of knowledge about Jesus for Christians is the Bible and for Muslims – the Koran, the research is firstly based on these Scriptures and also on official documents of the Catholic Church and experts of these two religions.

Christianity and Islam both believe in the person of Jesus while leading their believers into salvation and offering individual variants of salvation. However, their understanding of Jesus is sometimes similar and sometimes differs radically.

Jesus	Christianity	Islam
⇒ conceived by the Holy Spirit/ God	Yes	Yes
⇒ born of the Virgin Mary	Yes	Yes
⇒ performer of miracles	Yes	Yes
⇒ suffering and crucified	Yes	No
⇒ rising from the dead	Yes	No
⇒ ascending into heaven	Yes	Yes
⇒ returning at the end of the world	Yes	Yes
⇒ God's Son, Lord	Yes	No
⇒ prophet	Yes / No	Yes
⇒ the second Person of the Holy Trinity	Yes	No

The suffering, cross and death are what differentiate between Christian Jesus Christ and Jesus in Islam. In Islam there is no place for Jesus who experiences the complete burden of mortal existence and, therefore, there is no reason to believe in Him as the Son of God, who is resurrected from the dead by the Father. In Islam Jesus is only a prophet whereas in Christianity Jesus is unique in being the only Son of the Father, the God becoming Man, the Mystery of the amazing unity which unites the godly and human nature in one Person of God's Word.